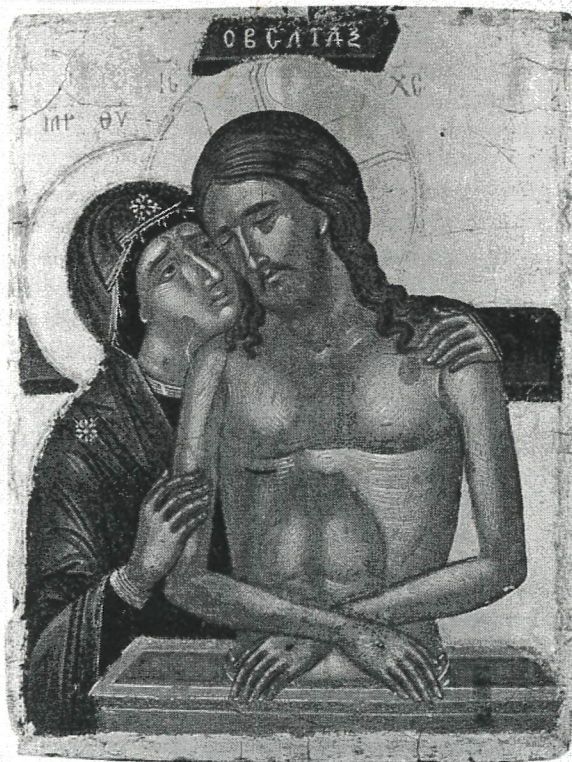
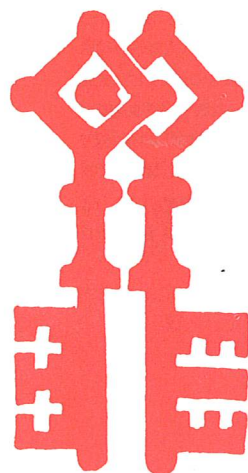
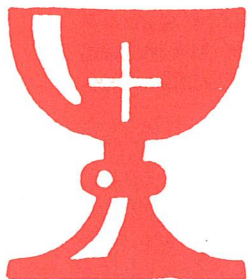
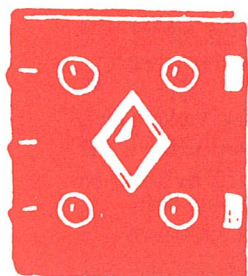

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

1/ maj 2003

ISSN 0903-6113

Smerternes mand

16. årh. - Klosteret Ivron

Redegørelse for min holdning til den ny salmebog

Af sognepræst Jørgen Sejergaard, Kokkedal

Salmebogen skal ikke være et religiøst tag-selv bord, hvor hver vælger det, han synes om. Den skal gennemført være anbefalelsesværdig som udtryk for klassisk kristendom. Det er ikke nok, at der er mange gode tekster, hvis der er få, som ikke bare er svage, men også uantagelige.

Kvalitetskriterier

Salmebogen skal være sand og klar i sin lære. Tekster, der direkte forvrænger eller modsiger kristendommen eller et bestemt punkt i den, skal naturligvis ikke med i en salmebog. Det samme gælder uklare eller udvandede tekster, hvor man ikke kan finde nævneværdig kristendom. Digte, som bare indeholder formuftsbetragtninger eller føleri, er ikke salmer, heller ikke selv om de nævner Gud eller Jesus. Det er ikke nok, at en tekst siger et eller andet, som lyder flot, men hvor forbindelsen til Bibelen er uklar eller fraværende. Det er heller ikke nok, at en tekst ikke siger noget forkert. Salmebogens berettigelse ligger ikke i, at den ikke siger noget forkert. Hvem gider komme i kirke, hvis kirken ikke har mere at byde på end, at den ikke siger noget forkert? Det er jo i samfundet i øvrigt den absolutte bundlinje, lige før man mister sine tillidshverv eller skal i fængsel. Skal vi virkelig være tilfredse med, at vi i gudstjenesten synger tekster, der når den grænse? Det, man skal spørge efter, når man ser på en tekst, er ikke, om den siger noget forkert - det bør være en selvfølge, at kirkens salmer ikke siger noget forkert - heller ikke,

om den siger noget rigtigt, det bør også være en selvfølge, men om den siger noget afgørende. Kirkens og salmebogens berettigelse ligger i, at den siger sandheden, og vel at mærke den sandhed om Jesus, som ingen andre kan forventes at sige, nemlig evangeliets sandhed, for det er ingen selvfølge. Og når menigheden skal udlevere salmebogen til sine konfirmander, så skal man kunne anbefale alle teksterne som retningsgivende.

Det betyder ikke, at alle tekster skal nævne Jesu navn for at være kristne salmer. Men de skal ånde af og udmønte bibelske tekster og temaer. Som eksempel kan nævnes *Lille Guds barn, hvad skader dig*.

En særlig udfordring til de kristne salmer er deres lovprisning troen på Gud som skaberen. Således udtrykt har vi denne tro til fælles med jødedom, Islam og Jehovas Vidner. Men kradser vi lidt i overfladen skilles vejene også her, for kristendommen er ene om at sige, at hele skabningen af skabt af Gud ved Jesus.

Hele denne kvalitetsskala kan stilles mere overskueligt op således:

- Det nederste, fjerde trin er tekster, der helt klart siger noget forkert.
- Tredje trin er intetsigende tekster, der hverken siger noget rigtigt eller forkert.
- Andet trin er tekster, der siger et eller andet rigtigt, men ikke noget afgørende vigtigt. Her må vi så overraskende nok sande, at disse tekster ofte kan bruges i både kristendom, jødedom og Islam, f.eks. *Op, al den ting, som Gud har gjort (12)*.
- Det allerøverste, første trin er så tekster, der siger noget afgørende rigtigt.
- Den tågede gråzone rundt om alle fire trin er de uklare tekster, hvor forfatterens mening fremstår uklart.

Kort sagt er der fem slags: misvisende, intetsigende, rigtige, afgørende og uklare. Og en salmebog skal helst kun indeholde tekster fra første trin og til nød nogle få fra andet trin. Misvisende, intetsigende og uklare tekster bør være bandlyst fra en salmebog.

Indholdskriterier

Både den hidtidige og den nye salmebog indeholder salmer og bønner. Salmerne bør være en af fire følgende typer tekster:

- Tilbedelse og tak (f.eks.: Nu takker alle Gud).
- Forkyndelse af den kristne lære (f.eks.: Lille Guds barn, hvad skader dig).

- Syndsbekendelse (f.eks.: Jeg er træt og går til ro).
- Bøn (f.eks.: Nu bede vi den Helligånd).

Bedømmelse af den hidtidige salmebog

I den hidtidige salmebog er der en del eksempler på tekster, som absolut er i den svage ende, men ingen af dem når ned på det intetsigende tredje trin. Der er heller ingen i den uklare gråzone. Kendetegnende for alle den hidtidige salmebogs svage tekster er, at de dog siger noget rigtigt og ikke noget forkert. Svagheden er, at de mangler afgørende sandheder.

Lad mig nævne de mest kendte af disse svage salmer:

- *Dejlig er jorden (111)*. Sprogbrugen om sjælenes pilgrimsvandring og sang gennem verdens fagre riger er ikke hentet fra Bibelen, men reddes på målstregen af den sidste bemærkning om den evige frelser, der er født.
- *Ud går du nu på livets vej (330)*. Alt i denne tekst er stumper af den kristne etik.
- *Jeg lever - og ved ej hvor længe, fuld trøst (627)*. I Middelalderen fandtes et trist rim, der lød således: "Jeg lever og ved ikke hvor længe, jeg dør og ved ikke hvornår, jeg farer og ved ikke hvorhen, jeg undres at jeg er glad." Luther kaldte rimet hedensk og skrev det om således: "Jeg lever og ved vel hvor længe, jeg dør og ved vel hvornår, jeg farer og ved vel hvorhen, jeg undres at jeg ikke altid er glad." Ingemann gjorde opmærksom på, at han med sit digt "Tros-vished" havde udvidet Lu-

thers version. Når man kender denne baggrund - men det skal man så også - giver salmen god kristelig mening. Men den når ikke længere end til andet trin. Den kan nok ikke synges i jødedommen og Islam (Vers 4: "Jeg lever et saligt liv alt i Gud"), men der kunne være andre religiøse retninger, som måske kunne sige det.

- *Lær mig, o skov, at visne glad* (632). Denne salme er blevet skældt hæder og ære fra som værende pantisme og hedenskab, men den kan ikke synges i nogen anden religion pga. vers 4, som klart henviser til det kristne håb, der skyldes påskedag, og den nævner den sandhed, at vi i livets sidste tid må bede Gud om at lære os at visne glad. Uden hans hjælp i alderdommen bliver vi bitre over forfaldet. Den hører hjemme i øverste del af andet trin, fordi den strejfer noget afgørende, men den kan sagtens undværes, fordi ikke siger det siger umisteligt godt. Salmebogen kunne sagtens klare sig uden den, for budskabet om påskemorgen er ikke uddybet nærmere.

- *Dagen går med raske fjed* (718)
- *Lyksalig* (723)
- *Altid frejdig* (727)

Disse tre sidste salmer er kendetegnet ved, at den kristne grundsubstans enten mangler (718) eller er meget svagt antydnet (723, vers 6: "Guds fred", 727: "Med et Fadervor i pagt"), men det, disse tekster rent faktisk siger, lader sig let finde i den kristne lære som små om end sande stumper rundt omkring i den samlede kristne tros- og morallære. Det gælder selv det omtvistede "Viljen ser vor Herre på, giver kraften vinge" (718,

vers 3). Mark 9,38-41 giver god baggrund for netop denne sætning. Alligevel havde det været bedre for den hidtidige salmebog, at den ikke havde haft så tynde tekster. Og det må være målsætningen for en ny salmebog, at den ikke øger denne gruppe, men snarere rydder den ud.

Bedømmelse af den nye salmebogs salmedel

Hovedparten af den nye salmebogs salmer er gode. Der er også en del nye, som er gode, f.eks. af Johansen, Aastrup, Martinussen, Rosenius, Taizé-traditionen mm., og dem vil jeg meget gerne bruge. Samtidig er der også tekster, som befinder sig helt nede på tredje og fjerde trin.

Vi begynder nede på fjerde trin:

- Nr. 550, *Nu er livet gemt hos Gud*. "Ingen er glemt af Gud," står der to gange i salmen. Enten er salmen uklar, eller også vil den sige, at der ingen risiko er for evig fortabelse. Men uanset forfatterens hensigt kan man ikke fortænke menigheden i at forstå salmen sådan, at der ingen fortabelse er.

- Nr. 575, *Din fred skal aldrig vige*. I det fjerde vers står der om de døde, at de er gemt i Guds erindring. Modsat lovede Jesus røveren på korset langt mere, ikke bare at huske på ham, men at være sammen med ham i paradiset.

På tredje trin finder vi:

- Nr. 188, *Så bøjed den dødsdømte nakken*. Den siger hverken noget rigtigt eller noget forkert. Den er fuldstændig intetsigende og hører hverken hjemme i kirken eller på højskolen, for den er

hverken kristen forkyndelse eller god digtekunst.

På andet trin har man bibeholdt seks af syv ovennævnte fra den hidtidige salmebog og udvidet denne gruppe med:

- Nr. 731 *Nu står der skum fra bølgetop* og nr. 733 *Skyerne gråner og løvet falde*. De er begge udmærkede som årstidssange i højskolesangbogen, men er alt for tynde til salmebogen.

- nr. 775 *Der står et slot i vesterled*,
- nr. 776 *I fjerne kirketårne hist*,
- nr. 777 *Den store stille nat går frem*

Alle tre er for tynde.

Ydermere har man så beskåret en udmærket salme af Brorson, så den rykker ned fra første til andet trin. Det er nr. 19 *O Gud, fornuften fatter ej*, hvor man har fjernet lige netop de vers, som markerer salmens kristne karakter, dvs. versene 4,5 og 6.

Den uklare gråzone er den nye salmebogs kedelige nyskabelse. Det er tekster, som er så uklare, at de ikke vejleder folk ind i sand kristendom, men tværtimod fastholder dem i en uklar tankegang. Derfor bør disse tekster ikke synges til en kristen gudstjeneste. I denne gruppe finder vi:

- nr. 14 *Tænk at livet koster livet*.
- nr. 28 *De dybeste lag i mit hjerte*.
- nr. 29 *Spænd over os dit himmel-sejl*.

Ingen af disse tre tekster rummer nogen form for kristen forkyndelse. De forkynrer noget, men hvad?

De hører måske hjemme på en højskole, men ikke i en kirke.

- nr. 522 *Nåden er min dagligdag*. Der står mange rigtige sætninger i den, ("tro og håb og kærlighed får vi kun af nåde") der står også uklare ting, f.eks. "nåden er: at være". Tænkes der på Guds tålmodighed med sine modstandere eller Guds nåde mod dem, der beder om hans nåde?

- Nr. 613 *Herre, du vandrer forsoningens vej*. I den står der: "Fri er kun den, der kan tjene". Hvordan man vil anvende denne lære på røveren på korset, får stå hen i det uvisse, men klassisk kristen lære er, at Jesus først må sætte os fri, inden vi kan tjene, og at han undertiden sætter mennesker fri på deres dødsleje, hvor de er ude af stand til at tjene nogen som helst. Det tredje vers i den salme kan bruges til hvad som helst uden at man kan vide, om det er det, der menes.

- Nr. 659 *Nu åbner savnet sine øde vidder*. Er det rigtigt, at "Du går alligevel i livets retning, når du gør sorgen til din følgesvend"? Gælder det ikke om at følge Kristus?

- Nr. 660 *Kom, hjælp mig, Herre Jesus*. Hvad betyder "Mit liv er mig for mægtigt" og "freden bliver til aske"? Om både nr. 659 og nr. 660 tekster gælder det, at de mere er mentalhygiejne end nådes- og forsynssalmer. Det er svært at finde bibelske tekster bag eller bibelske emner i disse to tekster.

- Nr. 678 *Guds fred er glæden i dit sind*. Der er gode ansatser i denne salme, men de er for svage og modarbejde

des af helt uforståelige ting som "Guds fred er sangen i dit blod".

• Nr. 720 *Som året går* er en udmærket årstidstekst, men som salme er den for uklar og tynd. Når der om Kristus står, at "Han gror af jeg'ets hjerterod. Han er dit liv, du er hans blod," så er forbindelsen til kirkens tro særdeles uklar.

• **Lidt for sig selv** står nr. 162 *Det var kun en drøm, at han tog os til side*. Den er nemlig tindrende klar og god hele vejen igennem bortset fra det ene ord "drøm" i første linje. Havde der stået "Det var kun en stund, at han tog os til side", så havde den været helt ren. Når tidligere kommissioner har rettet så meget hos andre digtere, så kunne og burde de også have rettet her.

Salmebogens opbygning

Salmebogens opbygning eller inddeling er ændret væsentligt. For eksempel er kristenlivet og menneskelivet adskilt, hvilket jeg ikke forstår, for et kristent bryllup er vel også en del af kristenlivet, men værre er, at Jesus Kristus er blevet delt i Jesus og Kristus. Hans fødsel og liv og død kaldes Jesu fødsel, liv og død, men derefter står der Kristi opstandelse, himmelfart, herredømme osv.

I den hidtidige står der Jesus foran det hele. Og det er det, jeg hidtil har undervist menigheden i. Men det ønsker den nye salmebog åbenbart ændret.

To vigtige salmer er forsvundet

To af de salmer, jeg bruger allermest, er taget ud - til trods for, at jeg sammen med andre har skrevet til kommissionen om deres gode anvendelighed. Den ene er en dåbssalme til brug efter dåben

(*Dig takke vi, o Jesus Krist*). Den har jeg brugt næsten ved hver eneste dåb i mange år. Den anden er den gode opstandelsessalme til begravelser (*Jeg ved mig en søvn i Jesu navn*) som både har en god tekst og en velkendt nemlig melodi, nemlig melodien til *Den signede dag med fryd vi ser*. Det er denne melodi, der er skyld i, at folk har villet bruge den, men de er også blevet glade for teksten. Ellers er det svært at få rigtige begravelsessalmer til begravelse. Det vil sige, at et vigtigt arbejdsredskab er forsvundet.

Bedømmelse af den nye salmebogs bønnebog

I bønnerne er det særlig galt, værst i Johannes Værges morgen- og aftenbønner. Der er blandet en masse mentalhygiejne ind i disse tekster og generelt er deres syn på tilværelsen præget af sygeliggørelse og snæversyn. Sygeliggørelsen ligger i, at der ofte bedes om livsmod, så ofte, at man føler sig hensat til venteværelset hos en terapeut. Stemningen har alt for meget karakter af den livstrættes overlevelse.

Snæversynet består i, at tankerne stort set kun drejer sig om den enkelte og hans ansvar og følelser. Bøn og tak for arbejdslivet, forskningen, myndighederne, familien, naturen, fædrelandet eller alle de andre gode og praktiske forhold, som livet består af, og som de hidtidige bønner har med, er stærkt nedtonet. Hovedsagen er den bedendes egne oplevelser og hans møde med den enkelte næste.

Og det allerværste er, at synd og nåde i bibelsk forstand enten er fraværende eller stærkt nedtonet. Hvor de gamle bønner er optaget af, hvordan jeg har det med Gud og min næste, så er de nye

bønner meget mere optaget af, hvordan jeg har det med mig selv.

Et eksempel på forskellen

Et illustrerende eksempel på denne tilstand er forskellen på to bønner fra henholdsvis den hidtidige og den nye. Jeg har valgt aftenbønnerne til mandag efter anden bønnerække:

Den hidtidige lyder:

*Gud, vor skaber og Herre!
Tak for dagen, som nu går til ende, for
arbejdets velsignelse og nu for aftenens
hvile og den tilstundende nats søvn.*

*Tilgiv os, Herre, alle vore synder,
onde gerninger, ord og tanker. Også
det, vi skulle have gjort, men undlod at
gøre, beder vi dig tilgive, al vor for-
sømmelse og efterladenhed. Herre, vi
elsker ikke dig af hele vort hjerte, sjæl
og sind og vor næste som os selv.*

*Forbarm dig over os, Herre, og
hjælp os i de kommende dage at tjene
dig bedre og bedre.*

*Velsign, og Gud, din kirke og menig-
hed på jorden, og lad dit rige udbredes
blandt alle folkeslag. Velsign vort land
og alle jordens lande. Vær med kongen
og al lovlig øvrighed.*

Beskærm os og vore kære.

*Giv os en god hvile i forvisningen
om vore synders forladelse. I troen på
Jesus Kristus, som døde for os, giv os
til sidst at hvile trygt og opstå til evigt
liv. Amen*

Den nye lyder:

*Hellige Gud, himmelske Far,
vi beder dig:*

*Omgiv os med dit lys, også når det
bliver nat, lad din barmhjertighed ska-
be frihed og tryghed i vore hjerter, lad
troen på dig forjage alle mørkets tan-*

*ker, enhver bitterhed og misundelse, al
ængstelse og uro.*

*Herre, når vi rammes af usikkerhed
over for det, vi skal klare,*

*når forholdet til mennesker omkring
os bliver vanskeligt,*

*eller vi fyldes af utålmodighed over
spørgsmål, som ikke får svar*

*- send os da din Ånd, så vi får styrke
ved din nærhed.*

*Vær med alle, der rammes af smerte
og sorg. Giv os vilje og kræfter til at
støtte hinanden.*

Tak fordi du har været med os i dag.

*Tak fordi du omslutter os, både når
vi er virksomme, og når vi er trætte og
må hvile.*

*Tak fordi vi må lægge vores liv - med
alt hvad det rummer - i dine hænder.*

Der siges meget rigtigt i den nye bøn, men der mangler vigtige ting, nemlig forbøn for kirken, fædrelandet og alle lande, myndighederne, familien, og det allervigtigste mangler, nemlig beken- delse af synden mod Gud og næsten og bøn om troen på Jesus, der døde for os.

Forskellen på private bønner og salmebogens bønner

For mig er hensigten ikke, at man kun kan bede til Gud, hvis man har stor klarhed over den rette lære. Tværtimod er det en vigtig pointe, at vi har lov til at kalde på Gud og råbe til ham, uanset hvor uafklarede og forvirrede vi er. Gud hører alle vore bønner, endog vore ordløse suk og længsler. Men det, som man sætter på tryk og anvender som menighedens samlede salme- og bønnebog, skal være klagende og vejledende, og her holder den nye salmebog ikke mål.

I nøden er der plads til alle vore bønner, uklare såvel som klare, men salmebogen skal være anderledes derved, at den vejleder os ud af uklarheden. Den må ikke give os anledning til at fastholde uklarheden. Men den nye salmebog begår netop denne fejl ved at lukke uklare og intetsigende tekster ind. Og der er ikke tale om en enkelt smutter, men om en hel gruppe.

Ægteskabet forties

Der findes to bønner, som har overskriften ægteskab og samliv. Disse to bønner nævner ikke ægteskabet med ét eneste ord i selve bønnen. De er formuleret, så de lige så godt kan bruges om samliv uden for ægteskabet og om homofilt samliv. Dvs. at bønnerne intet rummer, som kan hjælpe mennesker til at fastholde en klassisk kristen forståelse af, hvad samliv efter Guds vilje er, og man kan end ikke med klare ord takke for ægteskabet som Guds gode gave. Det kan man i den hidtidige, hvor der er en klar henvisning til pagten, som Gud velsigner.

Et helt afsnit i bønnebogen er forsvundet, nemlig bønnerne for kirken og landet. Tidligere var der bøn for kirken, både alment og dens nød, enhed og mission. I de nye tider skønner man åbenbart, at det ikke længere er påkrævet. Forstå det, hvem der kan! Det samme gælder bønneformuleringer om at blive bevaret fra den sande læres forvanskning som anført ovenfor. Det er tilsyneladende heller ikke aktuelt mere. Og selv om der to bønner for fred, så er der ingen bønner for landet.

Behovet for fornyelse

Behovet for fornyelse er langt større end den nye salmebog imødekommer.

Der er brug for både bibelske salmer, Taizé-salmer, børnesalmer med klart kristeligt indhold. Derfor er det ærgert, at den nye salmebog sætter sig mellem to stole. Den er hverken klar i sin lære eller klar i sin formmæssige fornyelse. Nogle påpeger, at der er for få nye tekster, som er gode. Mit svar er, at der måske er færre end man kunne ønske, men rigeligt til formålet. Mon kommissionen har kigget på f. eks. teksterne af Preben Olsen i sangbogen "Fælles sang"?

Konklusion om den nye salmebog

Selv om der er mange gode salmer og bønner i den nye salmebog, er der generelt for mange salmer og bønner, hvor man ved deres afslutning mere har lyst til at sige tja end amen. Der er for meget florumvundet føleri og for mange uklare udtryk i stedet for karsk og klar bibelsk og folkelig tale. Det betyder, at der er flere tekster, der lige så godt kunne bruges uden for kristendommen, hvilket indebærer, at folk ikke lærer kristendommen at kende gennem disse tekster. De er rent ud sagt tidsspilde i den kristne gudstjeneste og de slører kristendommens egenart.

Konsekvenser af anvendelsen af den nye salmebog

Man kan som præst og menighed godt til gudstjeneste nøjes med at bruge de salmer og bønner, som er gode nok, men man kan ikke undgå, at de tekster, som er på grænsen eller udenfor grænsen, bevidst eller ubevidst er med til at flytte grænsen for, hvad der skal godkendes som kristendom i folkekirken. Når *Tænk at livet koster livet* står i salmebogen, hvordan skal præsten så kunne sige nej til *Om lidt er her stille* og

andre uvedkommende tekster ved en begravelse eller en gudstjeneste?

Der er i øjeblikket et folkeligt pres for at udvide tekstvalget til vore kirkelige handlinger og gudstjenester så meget, at vi også tager tekster ind, som ikke forkynner kristendom (f.eks.: *Juletræet med sin pynt* og *I skovens dybe stille ro*, som jeg har været ude for ønske om).

Dette pres bliver sværere at modstå, når vores salmebog ikke har en klar afgrænsning. Og det vil let påvirke udviklingen videre frem mod den næste salmebog. Vi har tidligere haft en salmebog, som var for tynd, nemlig Evangelisk Kristelig salmebog (omkring 1800), som hverken var evangelisk eller kristelig.

Nogle protesterede ved aldrig at tage den i brug, og denne tydelige protest bar frugt, da den næste salmebog skulle redigeres. Hvis jeg anvender den nye salmebog, så er det sværere for mig at fastholde min kritik, for folk vil omgående spørge, om jeg selv bruger den.

Min personlige konklusion

Af disse grunde vil jeg ikke bruge den ny salmebog. Jeg dømmer ikke andre, som vil tage den i anvendelse, men jeg håber, at alle vil undlade at bruge de tekster og salmer, som har ovennævnte fejl og mangler.

Kokkedal

den 4. april anno Domini 2003

Jørgen Sejergaard

Kirkelig storvildtjagt 2

Af pastor emer. Poul Ulsdal, Esbjerg

MÅSKE TIL BEROLIGELSE for nogen bliver dette den sidste artikel med denne overskrift! Når jeg drister mig til at fortælle om en række specielle oplevelser fra mit liv som præst og skribent, drejer det sig ikke om nogle "bedrifter", jeg øvede. Det står for mig i erindringens lys som noget, jeg nærmest "kom til at blande mig i", blev "ført til". Når andre til min store undren ikke gjorde noget, måtte jeg jo til det igen! I dag kan jeg smile af, at jeg uden at vide det faktisk blev en "kirkelig storvildtjæger".

4 MIN NÆSTE "JAGT" havde flere morsomme træk- samtidig med, at den også lykkedes! Målet var ikke mindre end Folkekirkens ældste og fornemste frivillige institution, Det danske Bibelselskab! Vist nærmest som æreshverv sad kirkens topchefer om mahognibordet, og man havde råd til at betale en theologisk doktor som sekretær. I al uskyldighed "kom jeg til" at skrive en

lang kronik i Kristeligt Dagblad 21. marts 1957 med titlen: »Hvorfor skal Bibelen se så gammeldags ud?«

Det var sikkert min ret ukirkelige baggrund, der nærmest af "missionsrende" grunde fik mig til - med en række gennemtænkte forslag - at virke for, at Bibelen med sit udseende bedre kunne få mennesker til at åbne den. - Meget hurtigt kom der et langt indlæg i

bladet fra en ung og ret ukendt kunstner og bogtilrettelægger, Erik Ellegaard Frederiksen. Han glædede mig ved at rose mit arbejde til skyerne, for det var netop, hvad han havde drømt om, måtte virkeliggøres. Derimod kom der et totalt afvisende indlæg fra Bibelselskabets sekretær. Han gik næsten ikke ind på mit arbejde, og nævnede ikke engang mit navn. Det blev blot til, at »der er en, der ønsker...« Sådan kunne man fra det ærværdige Bibelselskab omtale "den lille landsbypræst", der hver nytårsdag i sin kirke samlede penge ind dertil – bl.a. også til doktorens løn! Fagmandens, bogtilrettelæggerens indlæg blev overhovedet ikke nævnt...

Men så kommer det fornøjelige i den historie: Ganske få år senere blev indstillingen i Bibelselskabet helt anderledes, for nu stod der i alle nye udgaver af biblen: »Tilrettelagt af Erik Ellegaard Frederiksen«! Hvor utroligt det lyder, blev jeg måske en slags "anonym" forbereder til denne så højt berømmede succes? Men hvorfor blev det mig og ikke helt anderledes "kvalificerede", der gjorde noget ved den, sag? - Der kom aldrig den mindste forbindelse mellem denne kunstner og mig, for han røbede i indlæg i KD, at han ikke kunne døje højtkirkelige præster! Det hjalp heller ikke, at jeg mange år efter fik ham til at tegne og opsætte et meget smukt og originalt ur på Hemmet kirke. Meget kan tilgives en præst, men vanskeligt at han er højtkirkelig!

5 DET VAR IKKE AF en slags indbildskhed, at jeg i et par avis-kronikker gik i lag med to theologiske professorer, for jeg har altid haft respekt for en lærdom og viden, der langt overgår min egen, og har læst adskillige

doktordisputater med glæde. Men jeg har ikke været bange for at vælge andre konklusioner. Disse to professorer havde måske forsket i lige stort omfang, men den ene, Søren Holm stod stadig for en udpræget liberal-theologisk holdning, der måske snarest hørte slutningen af 1800-tallet til, medens N.H. Søren var en slags barthianer med tydelige reformerte træk så *deres* konklusioner var også forskellige! Søren havde et godt ry også i missionske kredse, så det var ubegribeligt, at jeg turde kritisere ham...

I en kronik i Jyllandsposten 7. oktober 1950 med titlen »Trænger kirken til en ny reformation?« vovede jeg på det kraftigste at "nedgøre" Søren Holms nye bog, »Protestantisme«. I dag undrer jeg mig over, at jeg allerede så tidligt kunne sige et så kraftigt nej til al liberal-theologisk protestantisme. Enhver rationalistisk beskåret kristendom var for mig altid sværere "at tro på" end den ortodokse, hele (katolske) kristendom. Det er tydeligt, at der her var noget, der pegede fremad i min theologiske udvikling. Mærkeligt nok gav denne temperamentsfulde kronik ikke anledning til den mindste debat.

Det var med større betænkelighed, jeg skrev to kronikker i KD mod N.H. Søren. - Ja mærkeligt nok ikke fordi jeg var bange, men fordi jeg kendte ham personligt, idet jeg havde været med i en studenter-bibelkreds i hans hjem. Den første kronik kom den 6. september 1956 og havde overskriften: »Vi er dødtrætte af theologiske modeluner«. Jeg gav en lang række eksempler på, hvordan den theologiske forvirring havde præget blot min egen tid. Engang lød det alle vegne, at alt er eskatologi.

Ikke mange år efter lød det "her og nu". Engang gik man med Tidehverv langt uden om etikken - ikke mange år efter drejede alt sig om "næsten". Professor Søren bekæmpede altid kirkens gamle lære om "den naturlige teologi", og det havde også hørt til tidens mode, at forkynde, at »kristendom er ingen religion«!

Søren svarede i en ikke alt for venlig kronik på mit "oprør", hvortil jeg svarede d. 10. okt. med en ny kronik med overskriften: »Nej til modetheologierne for menighedens skyld«. Hvad skulle menigheden tro i al den forvirring, hvor man kunne læse artikler f.eks. blot om "50'ernes teologi"! Uden jeg var helt klar over det, var det alt sammen en peg på en forudsætning for det højtkirkelige syn; at der er »én, hellig, almindelig kirke« med én bestemt tro. I virkeligheden – som ofte påvist senere – en parallel til Grundtvigs opgør i 1825 med "eksegeternes (dvs. teologiprofessorernes) pavedømme", hvor man med "pavelig myndighed" ville bestemme, hvad der var sand kristendom.

6 SOM JEG I 1956 stod ret ene i mit "opgør" med Søren, blev det endnu værre, da jeg i 1962 "kom i krig" med en så anerkendt institution, ja magtfaktor som Københavns Kirkefond. Her var generalsekretæren en slags "biskop" for en stor del af de københavnske kirker. Den aktuelle årsag var det årlige repræsentantskabsmøde, som jeg blot havde læst et udførligt referat af. Her viste det sig, at også denne - oprindeligt nærmest indremissionske - institution stort set havde overgivet sig til professor P.G. Lindhardts udlægning af den såkaldte "folkekirkelige teologi" - oprindelig fremstillet af den svenske

biskop Billing og senere af den danske præst, Morten Pontoppidan. I min bog fra 1960 »Gudstjenesten i vor tids religiøse krise« drejede det sig ikke blot om højtkirkelighed, men indledningen var et opgør med dette syn. Jeg har kaldt det »et trøsterigt kirkesyn« i en tid med så mange næsten tomme kirker, og nu skulle det også være en trøst i København med måske kun 2 % kirkegang.

"Synet" gik i sin korteste form ud på, at barnedåben var det hele, og troen ikke var så afgørende på grund af »Guds forekommende nåde«, den der altid var der på forhånd. En havde opfundet et slogan, man ofte så gentaget som nærmest genialt »at det ikke var så vigtigt, om vi troede på Gud, for han troede på os«. - Sikkert af rent snobberi havde man bedt en kendt lægmand, Hans Sølvhøj til at formulere dette syn - han var chef indenfor radioen eller måske kulturminister, og endte noget så flot som hofmarskal hos dronningen. (Som gammel kan jeg smile af, at landsbypræsten næsten aldrig anvendte titler i debatter med kendte navne. Bildte jeg mig noget ind?).

I en kronik i KD med den meget talende titel, »Modernismens sejrsgang i den danske kirke« 27. april brugte jeg ikke megen plads til klart og præcist at imødegå Sølvhøjs tåbelige bemærkninger om den højtkirkelige bevægelse. Flere ord måtte jeg bruge i min grundige kritik af landsdommer Mogens Hvidts formandstale - heller ikke så ringe et "vildt"! Her var stort set "Kirkesagens" egentlige teologi opgivet under pres især fra Lindhardt og tidehvervsk dominans. Det blev til en lang debat med ca. 15 indlæg – deriblandt 3

fra min side – men med pinlig tavshed fra "kendte" missionsfolk i bestyrelse og repræsentantskab. Man syntes nærmest rystet over en sådan kritik af det ærværdige Kirkefond og to så højagtede personer.

Min "indsats" mislykkedes nærmest totalt, for med dette nye kirkesyn var Kirkefondets dage talte, og det er i dag ikke meget mere end et lille "kirkeligt konsulentforetagende"! I de kommende år virkede man – ifølge tidens mode – især for såkaldt "gudstjenestefornyelse" med bøger og blade, helt imod det gamle Kirkefonds formål. Senere måtte jeg f.eks. gå i rette med foretagendet, da man i bladet kunne læse en moderigtig gøre nar af vores kirkeindvielsesritual, der havde været brugt med fryd i snart 100 år, hver gang en nybygget kirke blev indviet! Da de nye ritualbøger udkom i 1992, var der overhovedet ikke spor af dette "fornyelsesarbejde", der engang blev støttet af mange medier...

7 I DENNE FORBINDELSE må jeg få plads til at omtale universitetslektor Christian Thodbergs bestilte job i KD i to kronikker d. 14. og 16. dec. 1963 for at umuliggøre en nedsat kommissions højmesseforslag i Prøveritualbogen, der lige var udkommet. Igen var jeg den eneste, der med en enkelt kronik d. 7. februar 1964 gav et barskt svar – for en del af mine venner var forslaget ikke højkirkeligt nok. Foreløbigt sejrede Thodberg totalt med hjælp fra kirkeminister Bodil Koch, der gav direkte forbud mod at »prøve« Prøveritualbogens forslag! Kort tid efter gjorde hun Thodberg, der kun havde virket en tid som hjælpepræst til rektor for den nye præstehøjskole, hvis formål var efteruddannelse af præster og der var

ingen, der lo offentligt! Senere blev han professor i praktisk (!) teologi og kongelig konfessionarius, dronningens hofpræst. Støttet af alle medier blev han få år efter den egentlige leder af en ny gudstjenestekommission, hvis resultater jeg "forfulgte" i en lang række artikler i aviser næsten landet over. Dermed mener jeg ikke, at jeg fik nogen særlig indflydelse, men det var den højt begavede professors specielle "opfindelser", der fik biskopperne til i 1992 at autorisere netop Prøveritualbogens højmesse – det blev "min" højmesse, der sejrede. Og jeg har brugt den i praksis næsten i halvdelen af min tjenestetid som præst.

8 INDEN DISSE "HISTORISK-BIOGRAFISKE" beretninger afsluttes med en hel speciel og til sidst næsten morsom historie, må jeg have kampen med en "biskop" med! Det var den venlige "radio-biskop" Mogens Hansen, der i årevis gennem radioen var med til at bestemme så meget i Folkekirken, igen al tid efter tidens – ikke længevarende moder! Her drejede set sig om det vanvittige påfund, at man kunne modtage Herrens nadver, "det allerhelligste sakramente", Herrens legeme og blod pr. radiobølger! Man kunne i stedet for at gå i kirke sidde i sin lænestol med lidt brød og noget drikkeligt og konsumere dette, når nadverens indstiftelsesord havde lydt i radioen. Her kan jeg ikke glemme, hvordan venner og andre på højrefløjen længe havde jamret over dette skrækelige fænomen, men at det så igen måtte blive mig, der gjorde noget ved det med en artikel i KD 1. febr. 1975 under overskriften: »Med hvilken myndighed?« Sjældent er jeg blevet hånet så groft som i denne sag – især for min

manglende kærlighed til gamle og syge, der kunne få glæde af denne "nadver". Det er nok grunden til, at jeg ikke kan glemme to venner, der tog mig i forsvaret, præsterne Olav Fog og Erik Benetzen! Men med en lykkelig indskydelse (ovenfra?) fik jeg professor Regin Prenter lokket ind i bataljen, og dermed drejede det sig ikke mere om ham, der stadig kun var landsbypræst, men om en dr. theol., og tonen blev helt forandret. Og vi sejrede, påfundet døde efterhånden ud!

I dag fristes jeg til at tænke, at præster dengang tøvede med at få "radio-biskoppen" som fjende, for han kunne måske forhindre, at man fik den "ære" at blive radioprædikant! Selv havde jeg to radiogudstjenester samt nogle radioforedrag mange år tidligere, men da jeg senere vel måtte kaldes en af Folkekirkenes flittigste skribenter, skete det ikke.

Men denne "jagt" endte egentlig smukt, for mange år efter ringede Mogens Hansen og bad mig bidrage med et eller andet i radioen, som jeg af helt uafviselige grunde måtte sige nej til.

9 MIN SIDSTE VIRKELIGE "stortvildtjagt" må begynde med mit ret særlige forhold til Indre Missions "høvding", dens mangeårige formand, Christian Bartholdy. At det skulle ske for mig, der aldrig havde været missionsmand, men altid haft et særdeles godt forhold til mennesker derfra! Når så mange præster i tidens løb har været i strid med Indre Mission, kan jeg i dag ikke lade være med at more mig over, at det var selve den begavede, og særprægede og af mange beundrede formand, som jeg gik i lag med! Det begyndte med en kronik i KD, d. 3. november 1955 med titlen »Det hårde 3.

bud«, hvor jeg angreb ham for at være bange! Ham, der var landskendt for sine mange skrappe artikler i dagspressen, kaldte f.eks. kiosken i Haslev for en »møgekiosk«, fordi den solgte ikke så pæne blade.

I et referat fra indvielsen af et Missionshus kunne man læse, hvordan han havde talt "stærke ord" mod at bande, mod søndagsarbejde og lignende ting. Nu beskyldte jeg ham for at være bange – bange for sine egne, så han i stedet for at snakke om sådanne perifere ting turde sige, at de skulle gå i kirke hver søndag! Blot ved lidt studium af kirkelig Håndbog med opgivelse af et sogns kirkegangsprocent kunne "omvendtes" og "troendes" beskedne overholdelse af "det hårde 3. bud" bevises. Igen et tydeligt tegn på min vej til det højkirkelige syn.

Beskyldningen for at være bange, gjorde vist indtryk på Bartholdy – foruden en senere kronik, hvor jeg med Regin Prenters hjælp overbeviste ham om vores lutherske kirkes syn på præsteembedet. Han inviterede sig selv ned til et besøg i Hemmet præstegård, og vi havde en vældig god samtale. Senere, når vi mødtes i forskellige sammenhænge ville han altid hen og snakke lidt med mig. Der var nogle som mente, at jeg, den højkirkelige med min skriftlige virksomhed gjorde noget af den offentlige virksomhed i Folkekirken, som Bartholdy tidligere havde gjort...

I hvert fald fik jeg i begyndelsen af 1974 et brev fra ham, vedlagt et klip fra en prædiken i Berlingske Tidende 6. jan. Her kunne man læse, hvordan præsten, Lars Tjalve (der i dag er teologisk anmelder på KD) i en prædiken havde talt om alle de eventyr og legen-

der, der havde lydt i juledagene! »Jeg er for gammel, Ulsdal. Kan De ikke gøre noget ved det?« stod der i brevet – og så måtte jeg jo til det med en meget lang kronik i KD. 12. december under overskriften: »Skal julen afskaffes?« Ja, jeg foreslog faktisk, at der ikke skulle holdes julegudstjenester i de kirker, hvor præsten fornægtede julens sandhed – det var da ren besked!

Her var mit "storvildt" foruden nævnte præst tre navngivne theologiske professorer – alt sammen dokumenteret i mange detaljer! Desuden navngav jeg en halv snes kirkelige organisationer, der nok så fredeligt havde optaget artikler af disse lærde mænd med deres kritik af julens begivenheder. Ikke underligt, at mange blev vrede, så der kom en halv snes modindlæg i bladet. (Ved denne lejlighed og ved andre fik jeg altid til gengæld mange gode private breve.)

Men denne, måske min største "storvildtjagt" fik en uventet smuk afslutning. KD var dengang et så frisindet blad, at man bad mig skrive et positivt modstykke til mine afsløringer, julear-

tiklen den 24. dec. Den fyldte en hel side og havde overskriften »Den meningsfyldte jul'. Det blev mig en stor glæde at få denne opgave – der selvfølgelig også blev efterfulgt af kritiske indlæg, men også af hjertelige breve. Til julen 1975 udkom artiklen lidt udviklet som en billig pjece til at lægge i en kuvert som julehilsen. At professor Regin Prenter købte 20 eksemplarer til dette formål, opfattede jeg som endnu et tegn på, at jeg var taget alvorlig. Et tredje oplag kom i 1986 i en meget smuk udgave, hvor Anders Studsgaards fine tryk og Poul Exners liturgisk fornemme omslagstegning helt kom til deres ret. Det fik Jørgen Glenthøj til at vedlægge den som Kirkelig Samlings julehilsen til dronningen. Nu har jeg liggende kopi af et brev til Glenthøj fra hofmarskalen, Hans Sølvhøj (et af mine jagttrofæer fra 1962). I brevet står der, at han er blevet »bedt om at formidle dronningens hjertelige tak for, julehilsenen og for bogen 'Den meningsfyldte jul', som det har glædet hendes majestæt meget at modtage.« □

Tak til Jørgen Poulsen

Gennem de sidste mange år har bogholder Jørgen Poulsen, Kbh., varetaget et stort arbejde i bestyrelsen som regnskabsfører og har tillige forestået ekspeditionen af Re-formatio. Det skal der her lyde en stor tak for.

Fremover skal alle henvendelser vedrørende bladet rettes til redaktør Steen Sunesen.

LITURGISKE BEMÆRKNINGER

Af stud. theol. René Yde, Århus

• Canon efter Sankt Tikhons Liturgi

Note: Denne canonbøn er en ortodoks bearbejdelse af det anglikanske ritual, som forefindes i den reviderede "Book of Common Prayer" af 1926.

Den bruges i en vis udstrækning af de ortodokse kirker af vestlig ritus, som er under Antiokia-patriarkatet. Teksten er oversat og lettere bearbejdet af mig.

Al ære være dig,
almægtige Gud, vor himmelske Fader,
fordi du af din milde nåde
gav din enbårne Søn,
Jesus Kristus,
til at lide døden på korset
for vor frelse;
han, som ved sin egen frembærelse
af sig selv,
ofret en gang for alle,
gjorde et fuldstændigt offer,
en fuldkommen frembærelse
og en tilstrækkelig fyldestgørelse
for hele verdens synder;
og indstiftede,
og i sit hellige evangelium befalede os
at fortsætte,
en evig ihukommelse af
denne sin dyrebare død og dette sit
offer, indtil han kommer igen.

Thi i den nat, da han blev forrådt,
tog han brødet, takkede og brød det,
gav sine disciple det og sagde:
*Tag dette og æd det;
det er mit legeme,
som gives for eder.
Gør dette til min ihukommelse.*

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde:

*Drik alle heraf; denne kalk er den nye
pagt i mit blod, som udgydes for eder og
for mange til syndernes forladelse. Gør
dette, så ofte som I drikker det, til min
ihukommelse.*

Derfor,
Herre og himmelske Fader,
efter din højtelskede Søns,
vor Frelzers, Jesu Kristi, indstiftelse,
fejrer vi,
dine ydmyge tjenere,
og gør her foran din guddommelige
majestæt,
med disse dine hellige gaver,
hvilke vi nu ofrer dig,
ihukommelsen,
som din Søn har befalede os at gøre;
idet vi ihukommer hans velsignede
lidelse og dyrebare død,
hans mægtige opstandelse
og herlige himmelfart,
idet vi bringer dig vor hjerteligste tak
for de utallige goder, som er frembragt
for os derved.

Og vi bønfalder dig ydmygt,
barmhjertige Fader,
om at høre os;
og af din almægtige godhed
værdiges du at nedsende
din Helligånd
over disse dine gaver
og skabninger af brød og vin,
for at de må forvandles
til din højtelskede Søns legeme og blod.

Giv at vi,
idet vi modtager dem efter din Søns,
vor Frelzers, Jesu Kristi,
hellige indstiftelse,
til ihukommelse af hans død og lidelse,
må få del i
hans højtvelsignede legeme og blod.

Og vi begærer indtrængende
af din faderlige godhed,
at du nådigt vil modtage
dette vort offer af pris og taksigelse;
ydmygt bønfalder vi dig om at give,
at vi, og hele din Kirke,
ved din Søns, Jesu Kristi,
fortjenester og død,
og ved tro på hans blod,
må opnå
vore synders forladelse
og alle andre goder af hans lidelse.

Og her ofrer og fremstiller vi for dig,
Herre,
os selv, vore sjæle og legemer,
som et fornuftigt, helligt og levende
offer for dig;
ydmygt bønfalder vi dig om,
at vi, og alle andre,
som skal deltage i denne hellige nadver,
må værdigt modtage din Søns,
Jesu Kristi,
dyrebareste legeme og blod, fyldes med
din nåde og himmelske velsignelse og
blive gjort til ét legeme med ham, for at
han må bo i os og vi i ham.

Ihukom,
o Herre,
i din barmhjertighed
dine tjenere og tjenerinder,
som er gået forud for os med troens
tegn og sover i fredens søvn,
først og fremmest N. og N.

Dem, Herre,
og alle, som hviler i Kristus,
beder vi dig skænke vederkvægelens,
lysets og fredens bolig.

Også os syndere,
dine tjenere og tjenerinder,
som håber på
din mangfoldige barmhjertighed,
værdiges du
at skænke nogen del og samfund
med dine hellige apostle og martyrer,
[den salige N. (stedets eller dagens
helgen)]
samt alle helgen,
til hvis samfund
vi beder dig skænke os adgang.

Og selvom vi er uværdige,
ved vore mangfoldige synder,
til at bringe dig noget som helst offer,
bønfalder vi dig dog om
at modtage denne vor skyldige tjeneste,
idet du ikke
bedømmer os efter fortjeneste,
men skænker os tilgivelse,
ved Jesus Kristus, vor Herre.

Ved ham og med ham og i ham
tilkommer dig,
Gud Fader almægtige,
i Helligåndens enhed,
al ære og herlighed
i alle evigheders evighed.
Amen.

Mere end »Tracts for the times«

Af pastor emer. dr. theol. Helge Haystrup, Fyn

Christian Braw
Vid tidens hjerte
Klavrestrom 2001
288 sider – 285 sv. kr.

Idéhistorikeren, docent i Åbo, præst i Släthög, 340 36 Moheda, Sverrig, Christian Braw er kendt i vide kredse for sine fængslende kriminalromaner, i snævre kredse nok mere for sine kritiske litterære og filosofiske essays og af ganske få for de opsigtsvækkende – og afslørende! – studier af den stærke mystiske trend hos nogle af den lutherske orthodoxis mest prominente teologer som Johann Gerhardt og Johann Arndt, ja sågar hos den store reformator selv.

Med »*Vid tidens hjerte*« er Braw for så vidt vendt tilbage til forfatterskabets begyndelse, som vi også i denne roman følger en lang række vidt forskellige skæbner fra narkoluderen Ulrika og den fordrukne vognmand til den besindige kaptajn Jakob Sandman, bogens hovedperson, og den mystiske fader Lennart, i hvis skikkelse vi gamle aner konturerne af den i sin tid så navnkundige højkirkepræst Gunnar Rosendal i Osby.

De mange skæbner er slynget ind i hinanden. Og man følger hver enkelt med spænding, som forfatteren behændigt øger ved i lighed med f.eks. Eco og Tremain at knække handlingen i en række enkeltforløb, der afbrydes når man er blevet allermest tændt. Dette snedige kompositoriske princip fastholder os, så vi ikke lægger romanen fra

os, før vi er nået frem til den sursøde afslutning og spørgsmålet om, hvad der egentlig er forfatterens intention med denne så spændende og nu og da ophidsende roman?

Vi har nemlig at gøre med flere gennemgående temaer. Et af dem er specielt Jakobs kone Malins intense beskæftigelse med og betagelse af *Hjalmar Gullbergs digte*. Ja, romanen kan udmærket læses som en introduktion til og konkretisering af Gullbergs kantate til Akademiska Föreningen i Lund 1930.

Men »*Vid tidens hjerte*« er nok snarere ment som et debatindlæg, der tegner et barsk billede af *forfaldet* indenfor det svenske samfund såvel som indenfor Svenska Kyrkan. Her er konfirmandundervisning, der såvist intet har at gøre med undervisning i kristendom. Her defineres troen på Gud som blot en »stemthed«. Her foregår en servicering, hånd i hånd med en ensretning, der marginaliserer og eliminerer gammeldags troende. Samtidig giver Braw os et illusionsløst billede af den almægtige presses undertrykkelse af *ytringsfriheden*, dens leflen for sensationer, helst når de kan drejes i retning af beskyldninger for nazisme og racisme f.eks. når man ikke accepter kvindelige præster

eller homoseksualitet. Har vi her at gøre med *forfatterens egne oplevelser* som svensk præst?

Vi må imidlertid ikke glemme, at vi først og fremmest har at gøre med en række levende – og døende – mennesker, som man søger at skubbe ud i ensretningens hellige navn. Det er drøj læsning om åndelig tvang og kristenliv i forfald i det naboland, vi altid har været så ivrige efter at følge.

Christian Braws bog er imidlertid mindst af alt et surt opstød. Den karakteriserer med mild og overbærende ironi den menneskelige tåbelighed og

charmerer samtidig ved sine talrige poetiske glimt af menneskelighed i hverdagens konkrete situationer. Trods mange triste, ja tragiske situationer vokser der noget nyt og levedygtigt frem. Sagt med Gullbergs ord:

»All frälsnings Ord er 'Giv!'
Du vinner livet, blott om själv
du ger ditt liv«.

Det blev for mig mottoet for denne fængslende, nærgående og givende roman. □

Embedsteolgisk ABC

Af pastor Steen Sunesen, Århus

Povl Dahl

Præstembedet og ordinationen hertil

Re-formatios forlag 2001

Småskrifter nr. 5

24 sider – ca. 35 kr.

Pastor emer. Povl Dahl, Herning, holdt ved et vennestævne på Hellig Kors Kloster ved Lem i oktober 1999 et foredrag om præsteembedet og ordinationen dertil. Dette foredrag var for mange af de tilstedeværende præster som lægfolk af en så gedigen kvalitet, at det gerne måtte komme flere til del. Der blev talt tydeligt og letforståeligt om såvel embedet som det almindelige præstedømme.

Foredraget er siden blevet justeret med henblik på udgivelsen i småskriftserien, men fremtræder i det store

hele, som det blev holdt på Hellig Kors Kloster.

På bagsiden af skriftet står, at forfatteren giver en »førstehjælp til forståelse af embedets væsen«. Det er sandt. Defor har denne anmeldelse fået ovenstående overskrift. Det er en embedsteolgisk ABC, Povl Dahl har præsteret. De store embedsteologiske linjer fra Skrift og bekendelse er ridset op. Vi kan sige, at der er skåret til benet. Alt det, der ellers kan forvirre, når vi skal tage stilling, er fjernet. Tilbage er den stringente oplysende enfoldige tanke. Det væsentlige er med.

Dermed er småskriftet oplagt læsning for den, der gerne vil danne sig et hurtigt overblik og have klar besked om det grundlæggende. Ikke mindst menighedsråd, som står over for præstevalg vil kunne have glæde af at læse dette lille skrift, men mange bibelkred-

se kunne også godt tåle at bruge en enkelt aften til at få repeteret dette område af teologien.

Det er en fin lille ABC, en fin lille appetitvækker Povl Dahl har rakt os her. Den giver lyst til at læse mere. □

Kristi Legems konvent 2003

Et Kristi Legems konvent agtes afholdt i Galtrup Kirke og Præstegård, torsdag den 19. juni - muligvis med et mere uformelt program onsdag eftermiddag og aften den 18. juni.

Nærmere program vil fremkomme senere og vil kunne fås ved henvendelse til sognepræsterne Bjørn Hansen eller Peter Østerby-Jørgensen (tlf. 97 74 10 76).

Kirkelig Familielejr 2003

Kirkelig Familielejr agtes afholdt på Sundeved-Centret fra fredag den 11. juli om eftermiddagen til fredag den 18. juli om formiddagen.

Følgende har indtil videre givet tilsagn om at medvirke i programmet: Povl Dahl, Hans Olav Okkels, Niels Jørgen Riis og Erik Sloth.

Knud Christensen har lovet at stå for køkkenet.

Lejren tilrettelægges og ledes af Anna og Peter Østerby-Jørgensen i samvirke med Johanne og Erik Sloth.

Nærmere program vil fremkomme snarest.

Nærmere oplysninger hos og tilmelding til Peter Østerby-Jørgensen (tlf. 97 74 10 76).

Reserveret Post Danmark

RE-FORMATIO Udgives af Fællesskabet
KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Pastor Steen Sunesen, Kalmargade 37 st. th.,
 8200 Århus N. Tlf. 86 10 83 48. E-post:
sunesen@post.tele.dk

Redaktionsudvalg:

Pastor em. Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700
 Esbjerg. Sognepræst P. Østerby-Jørgensen,
 Galtrup præstegård, 7950 Erslev.

Ekspedition:

Bladet koster 125 kr. årligt i abonnement,
 studerende og pensionister dog kun 100 kr.
 Kontakt Redaktøren for tilmelding.

Gaver modtages med tak på giro 208-8142.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
 Forlag, Johs. P. Sørensens Vej 30, Tebstrup,
 8660 Skanderborg. Tlf. 86 53 80 08.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Pastor Olav Fog, Johs. P. Sørensens Vej 30,
 Tebstrup, 8660 Skanderborg. Tlf. 86 53 80 08.

Næstformand: Generalsekretær, pastor
 Henrik Ertner Rasmussen, Kostskolevej 6,
 2880 Bagsværd.

Kasserer: Pastor Knud Christensen, Revent-
 lowsgade 28 4.th, 1671 Kbh. V, tf.: 3322
 7107.

Sekretær: Stud. theol. René Møller Yde, Dr.
 Holsts Vej 46, st. 235, 8230 Åbyhøj.

Fuldmægtig Chr. Ankerstjerne Rønneberg,
 Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg.

Medlemmer betaler 225 kr. årligt til fælles-
 skabet. Beløbet omfatter også abonnement
 på Re-formatio. Ægtepar betaler 300 kr. Stu-
 derende og pensionister betaler 150 kr. for
 enkelt medlemskab. Pensionistægtepar 200 kr.

INDHOLD – NR. 1 – MAJ 2003 – 44. ÅRGANG

<i>Sejergaard, Jørgen:</i> Min holdning til den ny salmebog	2
<i>Ulsdal, Poul:</i> Kirkelig storvildtjagt 2	9
<i>Landskonvent 2003:</i> Kristus – Kirken - Ægteskabet	11
<i>Ulsdal, Poul:</i> Kirkelig storvildtjagt 2 fortsat	15
<i>Yde, René:</i> Liturgiske bemærkninger: Sankt Tikhorns liturgi	18
<i>Haystrup, Helge:</i> Mere end »Tracts for the times«	21
<i>Sunesen, Steen:</i> Embedsteologisk ABC	22
<i>Til kalenderen:</i> Kristi Legems Konvent og Kirkelig Familielejr 2003	23